

MODEL

aankoopovereenkomsten

videokunst 2011

In het kader van het *Project Conservering Videokunst* is een aankoopcontract voor videokunstwerken ontwikkeld. Dit om te kunnen voorzien in kopiegebruik, conservering c.q. digitalisering en restauratie van archiefexemplaren en in digitalisering als nieuwe vorm van exploitatie. Iets wat in de bestaande contracten niet geregeld was. Terwijl afstemming tussen kunstenaar en eigenaars over bovenstaande onderwerpen essentieel is en het raadzaam is hier over bij aankoop e.e.a. af te spreken.

In 2011 heeft een werkgroep bestaande uit Christiane Berndes (Van Abbemuseum), Gaby Wijers (Nederlands Instituut voor Mediakunst), Bart Rutten (Stedelijk Museum Amsterdam) en Willemien Diekman (jurist) het model uit 2001 getoetst aan de inmiddels opgedane praktijkervaring en wijzigingen in het recht. Dit resulteerde in de herziene versie: *model aankoopovereenkomsten videokunst 2011*. De wijzigingen ten opzichte van de versie 2001 zijn niet wezenlijk van aard, het gaat vooral om verduidelijking en modernisering.

In de modelcontracten is de aankoop geregeld van videokunstwerken (videowerk en -installaties) door instellingen als musea. Het zijn standaarden, die uitgaan van de meest voorkomende situaties. Er zijn meerdere modelcontracten. Ze zijn inhoudelijk vrijwel hetzelfde, de ondertekenende contractpartner verschilt. De meest voorkomende aankoop is die van een kunstenaar (al dan niet via een vertegenwoordiger). Wanneer het werk al is geleverd en betaald (als men deze overeenkomst naderhand sluit) is een versie in voltooide tijd te gebruiken. Essentieel bij de modelcontracten is de bijlage waarin de technische gegevens en vervangbaarheid daarvan opgenomen zijn. Modellen en bijlagen zijn ook in een Engelstalige versie beschikbaar. Bovendien is een (auteursrechtelijke) toelichting ontwikkeld.

De werkgroep is van de verantwoordelijkheid van de instelling uitgegaan. In de modelovereenkomsten draagt de instelling er zorg voor dat de technische apparatuur, de conserveringskopie en de vertoningskopie in deugdelijke staat verkeren. In de aankoopovereenkomsten worden, rekening houdend met de wensen van beide partijen, de bevoegdheden die de instelling nodig heeft om het videokunstwerk aan het publiek te tonen en om het werk te conserveren en online te presenteren geregeld. De instelling kan, afhankelijk van de afspraak, het werk op elke door haar gewenste wijze reproduceren ten behoeve van conservering en het maken van vertoningskopieën (artikel 3 lid 2). Wanneer een onderdeel van artikel 3 lid 2 niet van toepassing is, kan het worden weggestreepd.

In de bijlage is de beschrijving van de techniek opgenomen met minimale en maximale systeemeisen, projectievlak en de vraag of de apparatuur onderdelen bevat die onvervangbaar zijn voor een goede weergave van het werk. Hierbij is ook rekening gehouden met toekomstige technische vragen. Het heeft de voorkeur om de bijlage samen met de kunstenaar vrij abstract in te vullen op basis van 'tijdloze' outputindicatoren en niet heel concreet op basis van de techniek van vandaag.

TOELICHTING

modellen aankoopovereenkomst

Videokunst

1. Deze modellen hebben betrekking op de aankoop van videokunstwerken door instellingen die dergelijke werken plegen ten toon te stellen, zoals musea. Het zijn standaarden, die uitgaan van de meest voorkomende situaties; ze zijn dus niet voor iedere aankoop geschikt. De meest voorkomende aankoop is die van een kunstenaar (al dan niet via een vertegenwoordiger). Die aankoop is in deze modellen geregeld.
2. Er zijn vier modelcontracten. Ze zijn inhoudelijk vrijwel hetzelfde, de ondertekenende contractspartner kan verschillen:
  - aankoop van kunstenaar
  - aankoop van een kunstenaar voltooid. Deze kan worden gebruikt als de koop al eerder is gesloten en er al is betaald maar men de afspraken alsnog wil vastleggen.
  - aankoop van producent
  - aankoop van kunstenaar, maar via een vertegenwoordiger. Deze overeenkomst kan worden gebruikt als de kunstenaar zich laat vertegenwoordigen door iemand die in naam van de kunstenaar de overeenkomst sluit en ondertekent. In deze versie is een extra artikel 5 opgenomen. Dat artikel dient ertoe de vertegenwoordiger te kunnen aanspreken in het geval deze geen of een ontoereikende volmacht heeft verkregen van de kunstenaar.
3. De modellen gaan ervan uit dat in een bijlage (“technische handleiding”) de technische eisen worden gespecificeerd, waaraan moet worden voldaan bij vertoning (benodigde apparatuur enz.). Het verdient aanbeveling deze eisen abstract, los van de techniek van vandaag, in te vullen. Dat voorkomt dat men bij voortschrijdende techniek terug moet naar de kunstenaar. De modellen gaan er voorts van uit dat er sprake is van een installatieplan dat door de kunstenaar is opgesteld of door de kunstenaar is geautoriseerd, en een certificaat van echtheid. Als de kunstenaar echter geen installatieplan heeft geleverd, mag de instelling er zelf een, naar beste kunnen, opstellen.

ONDERSCHIED FYSIEKE EIGENDOM/AUTEURSRECHT

1. Met de koop van het fysieke werk, koopt men niet automatisch het auteursrecht. In de modellen wordt het auteursrecht niet overgedragen. Men koopt slechts het fysieke werk. De instelling wil wel bepaalde auteursrechtelijke bevoegdheden kunnen uitoefenen. Dat zijn bijv. openbaar maken d.m.v. vertoning intern of via internet en het trekken van kopieën en reproductie van stills op posters, in catalogi e.d.. Daarvoor is toestemming van de auteursrechthebbende in beginsel nodig. Dat hoeft niet tevens de eigenaar te zijn. De modellen gaan er echter van uit dat het contract wordt gesloten met de eigenaar-tevens auteursrechthebbende (meestal: de kunstenaar)
2. Een videokunstwerk is een filmwerk in de zin van de Auteurswet. Filmwerk wordt in de Auteurswet omschreven als “een werk dat bestaat uit een reeks beelden met of zonder geluid, ongeacht de wijze van vastlegging van het werk (...)”. Een filmwerk onderscheidt zich van andere werken van beeldende kunst ten aanzien van met name twee punten: wat een eigenaar met het werk mag doen, zonder toestemming van de auteursrechthebbende en wie auteursrechthebbende is.

WAT MAG EIGENAAR?

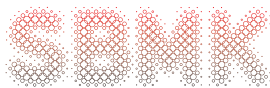
1. Wat dit betreft maakt de Auteurswet een, voor musea mogelijk nogal wezenlijk, onderscheid tussen filmwerken en andere vormen van beeldende kunst. Hoofddoel van een museum is tentoonstelling.
Artikel 23 van de Auteurswet geeft aan de eigenaar van een kunstwerk de bevoegdheid om het, onder andere, in het openbaar tentoon te stellen. Daarvoor heeft de eigenaar de toestemming van de auteursrechthebbende dus niet nodig. Dit geldt echter niet voor bewegend beeld. Dat betekent dat een eigenaar het filmwerk niet zonder toestemming van de auteursrechthebbende in het openbaar mag vertonen. Die toestemming wordt in de modellen geregeld.
2. Daarnaast wordt in de modellen toestemming geregeld voor andere vormen van gebruik. Artikel 3 lid 2 van het model geeft een ruime bevoegdheid aan de kopende instelling, namelijk om al datgene met het werk te doen dat een organisatie als de instelling normalerwijs pleegt te doen. Dit wordt gevolgd door een aantal specifieke voorbeelden. Het gaat om voorbeelden; die beperken de ruime toedeling van bevoegdheden niet.
3. De voorbeelden spreken voor zich. Slechts één verdient nadere toelichting, dat is sub f dat bepaalt dat de kopende instelling alle activiteiten mag ontplooiën die de beperkingen van de intellectuele eigendoms wetten toelaten. De intellectuele eigendoms wetten laten sommige activiteiten toe zonder toestemming van de rechthebbende. Zo mag er b.v. zonder toestemming uit een werk worden geciteerd in een aankondiging of beoordeling, mogen gedeelten van een werk worden gebruikt ter toelichting bij het onderwijs, mogen musea een werk via een interne terminal beschikbaar stellen aan leden van het publiek en mogen zij kopieën maken voor restauratie. Dit alles binnen wettelijk omschreven grenzen. Het onderdeel f is opgenomen om duidelijk te maken dat de kopende instelling van al die beperkingen mag profiteren, zonder dat een aanvullende vergoeding is verschuldigd.

AUTEURSRECHTHEBBENDE

1. Voor filmwerken bepaalt de Auteurswet (art. 45 d Aw) dat alle makers (m.u.v. muziek, zie hieronder) geacht worden hun auteursrecht te hebben overgedragen aan de producent. Hetzelfde geldt voor bijdragen van eventuele acteurs. Dit is de zogenaamde fictie van overdracht.
Onder de producent wordt verstaan: degene die de financiën verschaft en het (financiële) risico draagt en de makers engageert. Bij videokunst zal de kunstenaar waarschijnlijk meestal ook tevens producent zijn. Het zou echter kunnen dat iemand anders producent is.
2. Als de kunstenaar zelf producent is en eigenaar, kies dan het model 'Overeenkomst met kunstenaar'. Als de kunstenaar zelf producent is en eigenaar maar hij zich laat vertegenwoordigen (bijvoorbeeld door een galerie), kies dan het model 'Overeenkomst met vertegenwoordiger'. Als iemand anders producent is en eigenaar, kies dan het model 'Overeenkomst met producent'.

MUZIEK

1. Hoewel de Auteurswet bepaalt dat de makers geacht worden hun rechten te hebben overgedragen aan de producent (dat kan dus de kunstenaar zelf of een ander zijn), geldt dit niet voor enkele makers. De fictie van overdracht geldt niet voor:
  - de componist en tekstdichters van muziek. Zij behouden hun eigen rechten volledig. Deze rechten worden uitgeoefend door Buma/Stemra. Voor het geval Buma/Stemra musea op muziekgebruik zouden aanspreken is het goed te weten van wie muziek is gebruikt.
  - Platenmaatschappijen en uitvoerende musici van wie muziek door een platenmaatschappij is opgenomen. Ook zij behouden hun rechten volledig. Deze worden wat het ten gehore brengen betreft uitgeoefend door Sena (artikel 7 WNR). Deze vergoeding wordt verdeeld onder platenmaatschappij en de uitvoerende musici. Hiervoor geldt hetzelfde als wat bij Buma/Stemra is opgemerkt. Denk dus bij “muziek van” in artikel 1 aan de titels, namen van componist, tekstdichter, platenmaatschappij en uitvoerende musici.
2. De fictie van overdracht geldt overigens wel voor uitvoerende musici die speciaal voor het videowerk muziek hebben uitgevoerd (art. 4 WNR).

Deze toelichting op modellen aankoopovereenkomst Videokunst is samengesteld door en in opdracht van de SBMK (Stichting Behoud Moderne Kunst) en het NIMk (Nederlands Instituut voor Mediakunst)